

Handläggare

Susanne Rydberg-Lif
Telefon: 08-50805097

Till

Hässelby -Vällingby
stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2025 med inriktning 2026 och 2027 för Hässelby - Vällingby stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner underlag för budget 2025 med inriktning för 2026 och 2027 och överlämnar det till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden beslutar om omedelbar justering.

Toni Mellblom
Stadsdelsdirektör

Innehållsförteckning

1 Utvecklingsbehov och strategiska prioriteringar	4
2 Nämndens verksamhetsområde	7
2.1 Förskoleverksamhet.....	7
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid.....	8
2.3 Äldreomsorg	9
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	10
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	11
2.6 Stadsmiljöverksamhet.....	15
2.7 Ekonomiskt bistånd	16
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	17
2.9 Övrigt.....	17
3 Sammanfattande ekonomisk analys	17
3.1 Drift	17
3.2 Investeringar	19
3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)	20
4 Lokalförsörjningsplan.....	20
4.1 Sammanfattning.....	20
4.2 Planeringsförutsättningar.....	21
4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling.....	21
4.4 Samverkan	22
4.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet.....	22
4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering.....	22
4.5.2 Nuläge 31 januari 2024	22
4.5.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)	23
4.5.4 Planering för lokaler år 2033-2045 (andra planeringsperioden)	23
4.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet.....	23
4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering.....	23
4.6.2 Nuläge 31 januari 2024	23
4.6.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)	24
4.6.4 Planering av lokaler för år 2033-2045 (andra planeringsperioden)	24

4.7	Övrig information	25
4.7.1	Särskild redovisning av vissa lokalprojekt.....	25
4.7.2	Fördjupad anvisning för idrottsnämnden	25
4.7.3	Statusredovisning av avveckling/omstrukturering	25
4.7.4	Sammanställning över socialnämndens gemensamma ärenden med stadsdelsnämnderna.....	25
4.8	Kontaktinformation	25
5	Övriga redovisningar	25

Bilagor

Bilaga 1: Sdn 04 Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Bilaga 2: 704 LFP2024 Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

*Bilaga 3: Redovisning av klimatinvesteringsmedel under planperioden Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd*

1 Utvecklingsbehov och strategiska prioriteringar

Nedan beskriver förvaltningen övergripande utvecklingsbehov och strategiska prioriteringar under planperioden kopplat till direktiven i kommunfullmäktiges budget 2024-2026 i syfte att främja hållbarhet och motverka socioekonomisk segregation.

Långsiktig hållbar ekonomi och goda förutsättningar för välfärd

Kompetensförsörjning

Förvaltningen ser en utmaning med att den nya chefsstrukturen initialt kan bidra till en ökad personalomsättning bland såväl chefer som medarbetare vilket kan leda till ett kostnadsdrivande arbete med kompetensförsörjning. Implementeringen av den nya chefsstrukturen kan även bidra till ökade lönekostnader.

Förvaltningen arbetar aktivt med heltid som norm men det finns utmaningar med att rekryteringsbehovet i vissa fall inte motsvarar heltid. Det finns även behov av att utöka antalet resurser inom verksamheter som bedrivs dygnet runt för att säkerställa schemaläggning och att arbetstidslagstiftningen följs. Den nya socialtjänstlagen innebär ett stort utbildningsbehov och en omstrukturering av arbetssätt. Det kommer vara högre krav på verksamheternas tillgänglighet som förväntas medföra förändrade arbetstider utanför ordinarie kontorstider för såväl medarbetare som arbetsledning. Kompetensförsörjningsbehovet av undersköterskor, vårdbiträden och erfarna socialsekreterare förväntas fortfarande vara stort under planperioden.

Det är under planperioden strategiskt prioriterat att:

- ställa om arbetet med bemanning och schemaläggning,
- arbeta aktivt med strategiska kompetenssatsningar,
- arbeta aktivt med att behålla kompetens inom förvaltningen,
- arbeta aktivt med att stärka medarbetarskap och ledarskap.

Innovation och digital teknik

Ett utvecklingsbehov är en tydligare styrning och en helhetssyn på informationshantering och arkivering. Förvaltningen bedömer att det finns stor potential att tillgängliggöra samt förbättra socialtjänstens tjänster genom att i högre omfattning digitalisera flera steg av processerna i syfte att invånare ska kunna initiera ärenden, interagera med staden samt följa sitt ärende. En utveckling av välfärdstekniken kan dels öka delaktigheten i de tjänster som tillhandahålls men även tillgängligheten och känslan av trygghet. Äldre ska på ett mer självständigt sätt kunna bo kvar hemma med hjälp av digitala hjälpmedel och ska ges information, i samverkan med polisen, om hur de ska skydda sig mot bedrägerier.

Det är under planperioden strategiskt prioriterat att:

- öka chefers och medarbetares kunskaper inom informationshantering och arkivering genom utbildning,
- etablera och integrera stadsgemensamt ledningssystem för informationshantering i samverkan med stadsledningskontoret, förvaltningar och bolag,
- öka samverkan med stadsledningskontoret, förvaltningar och bolag inom staden för att tillvarata digitaliseringens möjligheter och skapa sammanhållna och säkra lösningar

som är effektiva,

- kompetensutveckla personal och ha tillgång till strategiskt stöd och system.

Ny socialtjänstlag

Den nya socialtjänstlagen, som förväntas träda i kraft under sommaren 2025, har höga krav på en flexibel och tillgänglig socialtjänst vilket innebär en omställning i arbetssätt.

Omställningen medför ett krav på ändamålsenliga lokaler och en tillgänglighet även utanför kontorstid. Omställningen kommer vara resurskrävande men förväntas på längre sikt leda till minskade kostnader. För äldreomsorgen kommer förenklade biståndsbeslut innebära en möjlighet för äldre att lättare få insatser om de uppfyller kraven för att beviljas förenklade biståndsbeslut och en förenklad administration för biståndshandläggare.

Det är under planperioden strategiskt prioriterat att:

- ta fram ett ökat utbud av insatser som inte är behovsprövade i samverkan med andra förvaltningar i staden,
- ytterligare stärka den medicinska kompetensen och språkkunskaperna inom äldreomsorgen,
- inom staden utveckla digitala lösningar som kan frigöra resurser till socialt arbete och effektivisera arbetet inom socialtjänsten.

Styr- och ersättningssystem inom hemtjänsten

Det ersättningssystem som används idag för hemtjänstinsatser är prestationsbaserad, vilket innebär att utförare får betalt för utförd tid. Flera kommuner inför nu så kallade tillitsbaserade styrmodeller med ramtid. Förvaltningen anser att ett införande av tillitsbaserad styrmodell i staden skulle leda till ett mer personcentrerat arbetssätt vilket sannolikt skulle öka den upplevda kvaliteten i insatserna. Medarbetare skulle samtidigt få mer inflytande över hur arbetet planeras och utförs vilket sannolikt skulle leda till en bättre arbetsmiljö.

En levande och hållbar stad

Klimat och miljö

En stor utmaning är klimatförändringarna med både skyfall och värmeböljor. Det påverkar naturområden och parker samt den biologiska mångfalden på ett negativt sätt genom stora vattenmängder som eroderar jorden samt att parker och naturområden torkar ut vid längre värmeböljor. Under planperioden kommer förvaltningen behöva sanera en av stadsdelsområdets parker där fyllnadsmaterial från den tidigare Lövstatippen har använts.

Det är under planperioden strategiskt prioriterat att:

- utveckla och förstärka av arbetet med de grundläggande, reglerande, försörjande och sociala ekosystemtjänsterna i samverkan med andra förvaltningar och bolag,
- leda bort dagvatten från parker i samverkan med berörda fackförvaltningar,
- påbörja saneringen av park från fyllnadsmaterial i samverkan med miljöförvaltningen.

Stöd till näringslivet

Det är fortsatt prioriterat att näringsidkarna i stadsdelsområdet inkluderas i

platssamverkansarbetet och att förvaltningen skapar mötesplatser för förvaltningen, näringsidkare och fackförvaltningar. Det finns stora utmaningar gällande tryggheten i vissa områden och på vissa platser i stadsdelsområdet. Det kommer även framöver vara en utmaning att behålla ett rikt näringsliv i stadsdelsområdet då Vinsta affärsområde enligt planprogram kommer utvecklas till ett bostadsområde med anslutning till förbifart Stockholm. Det innebär att flera verksamheter kommer flytta från Vinsta.

Det är under planperioden strategiskt prioriterat att:

- behålla en god relation till näringsidkare och fastighetsägare i stadsdelsområdet,
- samverka med invånare, fastighetsägare och näringsidkare för att öka tryggheten i områden och på platser i syfte att fler näringsidkare ska vilja etablera sig i stadsdelsområdet.

En trygg och säker stad som håller samman

Brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete

Den organiserade brottsligheten drabbar både personer som är involverade i kriminalitet och helt oskyldiga personer. Det krävs både tid och resurser för att genomföra ett brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete utifrån kunskapsbaserade metoder som kartläggning, orsaksanalys, åtgärder, uppföljning och utvärdering. En stor utmaning är de desinformationskampanjer som pågår mot socialtjänsten och som påverkar förtroendet för, och tilliten till, socialtjänsten. Även ökningen av antalet cyberattacker mot samhällsviktig verksamhet och den utbredda välfärdsbrottsligheten är utmaningar under planperioden.

Det är under planperioden strategiskt prioriterat att:

- stärka arbetet och samverka med lokalpolisen för att minska brottsligheten och öka tryggheten,
- arbeta utifrån lokala samverkansöverenskommelsens fem samverkansområden unga i riskzon för destruktivt beteende, otrygga och brottsutsatta platser, systemhotande brottslighet, särskilt utsatta och sårbara brottsoffer samt kriminella miljöer och livsstilar och följa upp arbetet som genomförs med åtgärder vid behov,
- arbeta bort öppna drogscener på platser som många invånare upplever som otrygga i samverkan med lokalpolisen,
- stärka kommunikationen ut till invånare för att motverka desinformation, vid behov i samverkan med staden,
- stärka kunskapen hos enskilda medarbetare om hur välfärdsbrottslighet kan förebyggas, upptäckas och åtgärdas samt hur cyberattacker kan förhindras.

Kriminalitet

Stadsdelsområdet har under det senaste året varit utsatt för flera allvarliga våldsdåd. Förvaltningen ser en ökad andel personer med en hotbild som önskar att lämna en kriminell livsstil och anhöriga till kriminella personer som söker stöd och skydd. Under året har förvaltningen även sett en ökning av antalet kvinnor som söker stöd och skydd där annars män är överrepresenterade. Kompetensutveckling inom området är av stor vikt för att kunna anpassa och möta behoven.

Det är under planperioden strategiskt prioriterat att:

- öka kunskapen om avhoppare (gängkriminella) och dess anhöriga,
- öka kunskapen om kvinnor i kriminalitet.

Förhindra nyrekryteringar av unga

Nyrekryteringen bland barn och unga till kriminalitet i stadsdelsområdet är en stor utmaning då nyrekryteringen sker i så låga åldrar som 12 år vilket har framkommit i en kartläggning som förvaltningen genomfört tillsammans med lokalpolisen.

Det är under planperioden strategiskt prioriterat att:

- stärka samverkan med skola och polis i det förhindrande arbetet,
- fånga upp unga vuxna mellan 18-20 år som är för gamla för att gå till fritidsverksamheten och som inte studerar eller arbetar.

2 Nämndens verksamhetsområde

Förvaltningen bidrar till att Agenda 2030 målen om jämlikhet, jämställdhet, minskad fattigdom, en god hälsa och välbefinnande samt fredliga och inkluderande samhällen ska uppnås genom de prioriteringar under planperioden som är beskrivna under verksamhetsområdena nedan.

2.1 Förskoleverksamhet

Utveckling

Andel legitimerade förskollärare har under de senaste åren legat högre än stadens målvärde och antal barn per grupp samt antal barn per årsarbetare har varit lägre än stadens målvärde. Fyra förskolenheter har sedan hösten 2021 medverkat i forskningsprogrammet *Hållbar förskola* för ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet som avslutas i november 2024.

Omvärldsanalys

Enligt befolkningsprognosen kommer antalet barn i åldrarna 1-5 år fortsätta att minska under planperioden. I dagsläget finns ett överskott av förskoleplatser i stadsdelsområdet oavsett regiform. Förvaltningen kommer behöva ha en beredskap, och därmed en viss överkapacitet, för att kunna ta emot barn från enskilt drivna förskolor som eventuellt avvecklas.

Antalet inskrivna barn i förskolan varierar under ett år vilket ställer höga krav på en flexibel organisation och en effektiv lokalanvändning. I syfte att öka inskrivningsgraden ändrades skollagen 2023 vilket innebär att förvaltningen är skyldig att kontakta de vårdnadshavare vars barn inte är inskrivna i förskola. Platser behöver reserveras för dessa barn vilket innebär en organisatorisk och ekonomisk utmaning.

Interna frågor

Förskolans kompensatoriska uppdrag och att tidigt upptäcka barn i behov av stöd är fortsatt en utmaning och ett prioriterat område. Antalet barn som har behov av särskilt stöd för sin utveckling fortsätter att öka och det innebär bland annat att förvaltningen prioriterar att ha

minst en specialpedagog anställd per förskoleenhet. Konsekvensen blir högre kostnader trots en god organisation och väl fungerande rutiner. Inom förskolan finns även en hög andel flerspråkiga barn där kunskaperna i det svenska språket varierar och behöver stärkas.

En fortsatt utmaning är sjukfrånvaron samt kompetensförsörjningen utifrån att det är många förskollärare och barnskötare som under planperioden når pensionsåldern. Andelen sökanden till förskollärarytbildningen har minskat radikalt. I syfte att öka yrkets attraktivitet erbjuder förskolorna feriearbete för ungdomar. En stor jämställdhetsutmaning är att andelen manliga förskollärare och barnskötare utgör en mycket liten del av medarbetarna vilket speglar könsfördelningen på utbildningarna.

Under 2024-2025 kommer två nya digitala system som är anpassade för förskolan att införas. Dels är det ett system för hantering av närvaro och frånvaro samt personalschema och dels en ny lärplattform. Införandet av de nya systemstöden för stadens pedagogiska verksamheter kommer ta stora resurser i anspråk vilket också kan innebära ökade kostnader samt behov av utbildningsinsatser.

Under planperioden är det prioriterat att:

- fler förskolor erhåller Skolverkets utmärkelse "Skola för hållbar utveckling",
- samverka med socialtjänstens förebyggande insatser, barnavårdscentral och hemmet intensifieras för att tidigt erbjuda insatser,
- stärka barnens språkutveckling,
- medverka i ett nytt forskningsprogram med syfte att på vetenskaplig grund utveckla förskolans systematiska kvalitetsarbete med fokus på progressionen i barnens lärande,
- attrahera nya medarbetare samt bidra till att fler stannar kvar inom förvaltningen och yrket,
- fortsätta samarbetet med Specialpedagogiska skolmyndigheten kring tillgängliga lärmiljöer.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Utveckling

Förvaltningens fritidsverksamheter erbjuder en bredd av aktiviteter för besökarna. Aktiviteterna tas fram utifrån ungdomars intresse och önskemål. Utbudet ska vara varierat och möjliggöra nya erfarenheter för besökarna. Konceptet *Digital fritid* är ett exempel på att möta ungas intresse och bredda utbudet inom verksamheterna.

Under hösten 2023 öppnades fritidsbiblioteket i Hässelängen. Det är en satsning för att möjliggöra fritid på jämlika villkor. Med den nya lokaliseringen och olika kommunikativa insatser ökade antalet utlånade artiklar avsevärt mot föregående år. Det är en utveckling som förväntas fortsätta under planperioden och leda till ökade kostnader.

Omvärldsanalys och utmaningar

I en lågkonjunktur har flera hushåll svårt att få ekonomin att gå ihop. Betydelsen av kostnadsfria fritidsaktiviteter blir då extra stor för att minska den socioekonomiska utsattheten. Det gäller inte minst under skolloven.

Förvaltningens fritidsgårdsverksamheter är lokaliserade i närheten av stadsdelsområdets centrummiljöer. I en tid när kriminalitet och grovt våld har ökat vittnas det om att unga i centrummiljöer riskerar att sökas upp och rekryteras till kriminalitet. Att då behålla det främjande perspektivet i verksamheterna är extra viktigt, men kan vara utmanande när omgivningens delvis negativa påverkan tränger sig på.

Interna frågor

Utifrån ambitionen att erbjuda en meningsfull fritidsverksamhet för alla har förvaltningen kunnat konstatera att vissa målgrupper, exempelvis flickor och unga med funktionsvariation är underrepresenterade bland besökarna och särskilda satsningar kommer krävas för att nå dessa grupper.

Implementeringen av konceptet *Digital fritid* beräknas pågå under planperioden och medför kostnader för verksamheten, bland annat i form av utrustning och för kompetenshöjande utbildningar. Verksamheten Backstage som riktar sig till målgruppen unga med funktionsnedsättning ser ett ökat antal besökare vilket ställer ökade krav på lokalstorlek och personalresurser. Även en verksamhet som startas upp under 2024 riktad till unga HBTQI-personer kommer att implementeras under planperioden vilket är resurskrävande för verksamheten, både vad gäller tidsåtgång och kostnad.

Fritidsverksamheternas trygghetsplaner uppdateras löpande för att möta framtida utmaningar och fokus ligger på att verksamheten ska kunna möta utmaningar kopplat till bland annat ungdomskriminalitet, suicidprevention samt våld i ungas parrelationer.

Under planperioden är det prioriterat att:

- utveckla en främjande verksamhet för olika målgrupper och åldrar som är tillgänglig, trygg och attraktiv att besöka, exempelvis mötesplatser anpassade för målgrupperna unga med funktionsnedsättning och unga HBTQIA-personer,
- fortsatt prioritera samverkan med civilsamhälle och kulturförvaltningen för att erbjuda ett brett utbud av kostnadsfria ledarledda kultur- och fritidsaktiviteter till barn och unga,
- erbjuda kostnadsfria lovaktiviteter,
- fortsätta driva och utveckla fritidsbibliotek för att tillgängliggöra fritidsutrustning oavsett ekonomiska förutsättningar.

2.3 Äldreomsorg

Utveckling

För att fortsätta utveckla äldreomsorgen och kommunal hälso- och sjukvård av god kvalitet krävs ett långsiktigt och uthålligt utvecklings- och förbättringsarbete. Utifrån omställningen mot god och nära vård krävs ett nära samarbete mellan äldreomsorgen och regionen. Arbetet med god och nära vård behöver samplaneras med införandet av den nya socialtjänstlagen.

Omvärldsfaktorer och utmaningar

Befolkningsprognosen visar att antalet personer som är över 65 år fortsätter att öka de

kommande åren med den största ökningen i åldersgruppen 65-79 år. Förvaltningen ser en ökning av yngre äldre, 65-79 år, med demensdiagnoser och yngre äldre som har en komplex problematik med psykisk ohälsa och missbruk vilket renderar fler insatser och därigenom ökade kostnader som inte ryms inom budgetram. Det är även svårt att hitta lämpligt boende för äldre i hemlöshet och med en missbruksproblematik, äldre med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och äldre med frontallobsdemens eller andra specifika behov. Förvaltningen ser ett ökat behov av medicinsk kompetens på vård- och omsorgsboenden där de äldre har behov av både fler och mer komplexa medicinska insatser än tidigare. Även inom hemtjänsten ökar behovet av hälso- och sjukvårdsinsatser och därmed samverkan med regionen.

Äldreomsorgen står inför utmaningar med det proaktiva förebyggande arbetet för att skjuta upp vårdbehovet. Det är prioriterat att den äldre ska ha möjlighet att bo kvar hemma med hemtjänst.

Interna frågor

En jämställdhetsutmaning är att både kvinnor och män ska ha intresse för den digitala utvecklingen och ta emot stöd för att exempelvis kunna förhindra bedrägerier riktat till äldre. Det är även en utmaning att få fler män att delta i aktiviteter som förebyggande verksamheten anordnar.

Utifrån att undersköterska är en skyddad yrkestitel kommer det finnas ett behov av kompletterande utbildningsinsatser för de medarbetare som ännu inte uppfyller kraven under flera år framåt. Det kommer även vara en utmaning att rekrytera personal med erfarenhet och adekvat utbildning till utförarverksamheterna.

Under planperioden är det prioriterat att:

- ställa om till god och nära vård,
- stärka medicinska kompetensen inom vård- och omsorgsboenden,
- utveckla och förstärka den uppsökande och förebyggande verksamheten,
- utveckla anhörigstödet på bredare front utifrån befolkningsstrukturen genom intern samverkan, samverkan med brukarråd, civilsamhället och regionen,
- genomföra kompetenshöjande insatser inom demens och språk för medarbetare inom hemtjänsten,
- inrätta specialistteam inom hemtjänsten riktat till äldre med demenssjukdom och psykisk ohälsa.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Utveckling

Den psykiska ohälsan samt samsjuklighet har ökat inom funktionshinderområdet. Allt fler äldre finns inom målgruppen vilket medför ökade behov hos målgruppen samt behov av kompetensutveckling för medarbetare.

Omvärldsanalys

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) genomförde under 2023 en riktad tillsyn av 90

gruppboendestäder för vuxna med funktionsnedsättningar. I två tredjedelar av verksamheterna användes otillåtna tvångs- och begränsningsåtgärder. IVO har vidare stärkt tillsynen avseende ej verkställda beslut där bristen på boendeinsatser inom valfrihetssystemet är en utmaning med ofta högre kostnader för avtal utanför valfrihetssystemet. Handläggningen av personlig assistans föreslås i en statlig offentlig utredning, SOU 2023:9, övergå till Försäkringskassan från år 2026.

Interna frågor

Satsningar på digitalisering, välfärdsteknik samt systematiskt kvalitetsarbete bedöms som nödvändigt för att förbättra nöjdheten och tillgängligheten till insatserna. Även att stärka den systematiska kompetensförsörjning bedöms som nödvändigt för att säkerställa att verksamheten behåller en hög kvalitet.

Under planperioden är det prioriterat att:

- utveckla digitala lösningar och välfärdsteknik i samverkan med staden,
- stärka den systematiska kompetensförsörjningen för att säkerställa verksamhetens kvalitet,
- kompetensutveckla medarbetare om otillåtna tvångs- och begränsningsåtgärder för att säkerställa enskildas rättigheter,
- stärka förutsättningarna att arbeta med ständiga förbättringar och innovationer utifrån ett användarcentrerat fokus.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Barn och unga

Utveckling

Alltmer komplex problematik med ökad psykisk ohälsa, skolfrånvaro och kriminalitet bland stadsdelsområdets barn och unga är en utmaning och kräver god tvärprofessionell samverkan. Den ökade kriminaliteten har de senaste åren lett till fler placeringar på framförallt Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem, SiS, och hem för vård eller boende, HVB. Nya arbets sätt har utvecklats för att rekrytera fler familjehem. Det är dock fortsatt svårt att hitta familjer som är villiga att ta sig an uppdrag som familjehem och bedöms vara en fortsatt utmaning under planperioden. I gruppen äldre barn med beteendeproblematik är risken för behandlingssammanbrott i familjevård hög.

Personalomsättningen har under de senaste åren varit hög inom barn och unga och det har varit svårt att bemanna vakanta tjänster. Verksamheten har under flera år varit beroende av externa konsulter. Under 2023 rekryterades många medarbetare och samtliga tjänster tillsattes. Många av de nyanställda saknar dock tidigare arbetslivserfarenhet inom verksamhetsområdet och för att möta behovet av stöd under introduktionen har antalet mentorer utökats. Verksamheten fokuserar nu på att behålla och kompetensutveckla medarbetare. Kompetensförsörjningen bedöms vara en fortsatt utmaning under planperioden.

Omvärldsanalys

Det pågår en desinformationskampanj mot socialtjänstens sociala barn- och ungdomsvård

som skapar misstro och rädsla för att ta emot socialtjänstens stödinsatser. Konsekvenserna av detta kan vara att nödvändiga insatser inte sätts in i rätt tid och att problematiken fördjupas. Detta kan på sikt leda till ökade kostnader och behov av fler tvingande insatser.

Samtidigt som ambitionerna inom socialtjänsten verksamhetsområden höjs står viktiga samverkansaktörer inom regionen inför finansiella svårigheter. I media rapporteras återkommande om stora nedskärningar i vården och barn- och ungdomspsykiatri förmedlar att verksamheten befinner sig i ett tungt och svårt ekonomiskt läge. När gränserna för andra verksamheters ansvar krymper, hamnar en ökande del av kostnaderna för vård och behandling på socialtjänsten som ytterst ansvarig. Denna utmaning behöver hanteras under den kommande planperioden, särskilt genom förstärkt samarbete mellan socialtjänsten och barn- och ungdomspsykiatri. Det är avgörande att koppla ambitionshöjningarna inom socialtjänsten till de utmaningar och begränsningar som andra verksamheter möter. Det krävs en välfungerande samverkan mellan socialtjänsten och andra aktörer för att skapa en mer hållbar och effektiv social barn- och ungdomsvård.

Interna frågor

Förvaltningen ser stora behov av att det på central nivå skapas goda samverkanslösningar mellan socialtjänsten och barn och ungdomspsykiatri kring barn som är i behov av stora och omfattande vårdinsatser. Barn och ungdomar med psykiatriska diagnoser och allvarliga former av normbrytande och självskadande beteende är en stor utmaning som inte kan lösas inom ramen för förvaltningens lokala samverkan.

Det ökade antalet placeringar är kostnadsdrivande och kommer fortsatt att vara en utmaning under planperioden. Svårigheter att hitta lämpliga vårdformer möjliggör också för oseriösa aktörer att ta sig in på marknaden. Det ställer högre krav på seriositetsbedömningar vid placeringar hos externa aktörer. En utmaning är vidare att hitta hållbara alternativ till placering inom SiS och HVB för ungdomar i kriminalitet och/eller med andra former av beteendeproblem.

Under planperioden är det prioriterat att:

- bygga en kunskapsbaserad socialtjänst, bland annat genom att hitta effektiva sätt att utvärdera insatser och fokusera på individbaserad systematisk uppföljning för att skapa lokal kunskap,
- fortsätta arbeta för att förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet och att stärka samverkan med polis och andra aktörer,
- fördjupa utvecklingen av nya arbetssätt för att rekrytera fler familjehem och utarbeta förstärkta familjehemslösningar för ungdomar med beteendeproblem,
- fortsätta utveckla arbetet med att upprätta välfungerande och kostnadseffektiva avtal med privata vårdgivare samt säkerställa att barn och ungdomar som varit placerade erbjuds en högkvalitativ eftervård som borgar för en hållbar förbättring av barnets/den unges situation,
- stärka samverkan kring barn som redan utvecklat en komplex problematik och är i behov av stöd både från regionen och socialtjänsten,
- arbeta tillitsskapande i syfte att motverka desinformationskampanjer, trygga

samarbetspartners och öka förutsättningar för att barn och deras föräldrar ska ta emot socialtjänstens stöd i ett tidigt skede.

Missbruk

Omvärldsfaktorer

Samsjuklighetsutredningens slutbetänkande (SOU 2023:5) har under 2023 skickats ut på remiss och föreslås träda ikraft 2026. Om utredningens förslag genomförs medför det en betydande omställning för berörda verksamheter.

Utmaningar och interna frågor

Stödbehovet hos vuxna med missbruk har fortsatt öka utifrån en samsjuklighet med psykisk ohälsa. Under 2023 ökade antalet placeringar på stödboenden och HVB-hem. Komplexa vårdbehov ställer även krav på samordnade insatser från flera huvudmän. En utmaning är att få vuxna med missbruk motiverade till en meningsfull sysselsättning som bidrar till att göra dem mottagliga för stödinsatser och i förlängningen egen försörjning genom arbete.

Under planperioden är det prioriterat att:

- utveckla tidiga evidensbaserade öppenvårdsinsatser för personer i missbruk,
- stärka samverkan med regionen kring komplexa vårdbehov,
- utveckla lågtröskelsysselsättningar för att möjliggöra arbetet med tidiga och förebyggande insatser.

Socialpsykiatri

Utveckling

Den psykiska ohälsan samt samsjukligheten har ökat inom målgruppen. Det finns svårigheter att nå yngre personer och kvinnor med de öppna verksamheterna vilket bedöms bero på att de inte identifierar sig med äldre i målgruppen som etablerat sig i verksamheterna.

Omvärldsanalys och interna frågor

Om förslagen i samsjuklighetsutredningen realiserar så finns behov av en betydande omställning för berörda verksamheter. Satsningar på digitalisering, välfärdsteknik samt systematiskt kvalitetsarbete bedöms som nödvändigt för att förbättra nöjdheten och tillgängligheten till insatserna. Även att stärka den systematiska kompetensförsörjning bedöms som nödvändigt för att säkerställa att verksamheten behåller en hög kvalitet.

Under planperioden är det prioriterat att:

- utveckla digitala lösningar och välfärdsteknik i samverkan med staden,
- stärka den systematiska kompetensförsörjningen för att säkerställa verksamhetens kvalitet,
- stärka förutsättningarna att arbeta med effektmätning av de förebyggande insatserna,
- stärka förutsättningarna att arbeta med ständiga förbättringar och innovationer utifrån ett användarcentrerat fokus.

Nyanlända

Utveckling

Under de senaste åren har förvaltningen haft integration som fokusområde och satsat mycket på att utveckla samhällsvägledningen för nyanlända genom olika projekt som sedan implementerats i ordinarie verksamhet. Under 2021-2023 erbjöds 200 nyanlända och drygt 230 skyddsbehövande från Ukraina boende av staden i stadsdelsområdet.

Omvärlden och utmaningar

Förvaltningen väntar på politiska beslut när det gäller eventuella begränsningar i möjligheten till egenbosättning, EBO, samt möjligheten för flyktingar från Ukraina att folkbokföra sig 2025. En restriktiv migrationspolitik och skärpt asyltagstiftning innebär ett lägre mottagande av asylsökande och kvotflyktingar till Sverige. Samtidigt skärps kraven gällande försörjning och språk- och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd och rätten till tolk och offentligt biträde begränsas.

Under planperioden kommer SHIS Bostäder ha fyra anläggningar för nyanlända med totalt 330 lägenheter i stadsdelsområdet. Nyanlända får bo i genomgångsbostäderna i maximalt fem år. Det är en utmaning att nyanlända ska utveckla språk, få kunskap om samhället, etablera nätverk, närma sig arbete och studier under etableringsperioden samt hitta egen bostad innan fem år har gått. Under planperioden kommer det vara 155 hushåll som uppnår maximal tid i genomgångsbostad vilket är en utmaning.

Under planperioden är det prioriterat att:

- stärka förvaltningens samhällsvägledning och integrationsfrämjande stöd,
- erbjuda grupper i bostadssökning med tillhörande pedagogiskt studiecirkelmateriale i samverkan med Sensus studieförbund.

Hemlöshet

Utveckling

Antalet ärenden inom budget- och skuldrådgivningen har ökat. Anledningen bedöms bero på att antal skuldsatta ökat och att Kronofogdemyndigheten ofta tipsar om kommunernas rådgivning. Förvaltningen noterar även ett ökat antal meddelanden från hyresvärdar som indikerar risk för vräkning vilket medför ökad efterfrågan på förvaltningens vräkningsförebyggande arbete. Den negativa utvecklingen inom området bedöms bero på den försämrade ekonomin för hushållen.

Omvärldsanalys

Bristen på bostäder, särskilt med lägre hyror, är en betydande utmaning för möjliggörandet av mer långsiktiga boendelösningar. Den försämrade ekonomin i samhället medför att antalet påbörjade nybyggnationer minskat drastiskt.

Interna frågor

För att möjliggöra mer långsiktiga boendelösningar är stadens centraliserade insatser i form av bostad först, försöks- och träningslägenheter samt SHIS-lägenheter viktiga. Förvaltningen har under 2023 inrättat ett boteam för att samla en stor del av ansvaret inom området, utveckla arbetssätt och för intern och extern samverkan.

Under planperioden är det prioriterat att:

- stärka samverkan med hyresvärdar för att förbättra det förebyggande arbetet samt med stadens centraliserade insatser för att förbättra att fler når långsiktigare boenden,
- utveckla arbetssätt för att personer i missbruk samt personer med funktionsnedsättning behåller sitt boende eller har långsiktiga och trygga boendeförhållanden med stöd för att nå mer självständiga boendeformer,
- utveckla arbetssätt för att fler ska nå mer långsiktiga boendelösningar.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Omvärldsfaktorer

Den 15 februari 2024 fattade riksdagen beslut att skyddat boende ska bli en ny placeringsform som omfattas av tillståndsplikt och kvalitetskrav. En uttalad ambition med reformen är att stärka rättigheterna för medföljande barn. Sveriges kommuner och regioner, SKR, har påpekat att reformen är kraftigt underfinansierad och har efterfrågat bättre förutsättningar för att kommunerna ska kunna erbjuda ett stärkt stöd till våldsutsatta barn och vuxna. Detta är en oro som förvaltningen delar. De nya lagändringarna träder i kraft den 1 april 2024 och kommer påverka planperioden.

Utmaningar och interna frågor

Antalet personer som söker stöd på grund av att de utsatts för våld har ökat. Flickor och kvinnor är i högre grad än pojkar och män utsatta för våld i nära relationer. Förvaltningen har under året placerat fler våldsutsatta på skyddat boende och antal öppenvårdsinsatser till relationsvårdscentrum, RVC, har ökat markant. Antalet våldsutövare som deltar i behandling är fortsatt få och arbetet med att komma i kontakt med och motivera våldsutövare till behandling är ett fortsatt utvecklingsområde och förvaltningen ser behov av både intern och extern samverkan för att lyckas med det. Även arbetet med stadigvarande boende för våldsutsatta är ett utvecklingsområde. Att hitta ett långsiktigt boende efter det tillfälliga skyddade boendet är en utmaning. Nya arbetssätt och nya samarbeten krävs i samverkan med civilsamhället, lokala hyresvärdar och allmännyttan.

Under planperioden är det prioriterat att:

- stärka det familjeorienterade arbetssättet för att möta kraven från den nya lagstiftningen,
- nå och motivera fler våldsutövare till behandling,
- erbjuda stadigvarande boendialternativ för våldsutsatta efter en tid i skyddat boende.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Utveckling och utmaningar

Stadens befolkning växer, om än i minskad takt. Under aktuell period beräknas befolkningen öka med ca 300 personer i stadsdelområdet. Befolkningsökningen tillsammans med att fler upptäckte sitt närområde under pandemin medförde en ökad användning av parker och grönområden. Kraven på skötsel, underhåll och städning har ökat vilket har märkts genom ett ökat antal synpunkter. Ett växande antal invånare, tillsammans med de stora

klimatförändringarna som samhället står inför, innebär att park- och naturområdena behöver utformas med inriktning mot flerfunktionalitet genom klimatanpassningsåtgärder för dagvatten- och skyfallshantering, motverkande av värmeöar, hantering av erosion och träddöd, biologisk mångfald och ekosystemtjänster som sociala möten, rekreation och fysisk aktivitet.

Till områdesspecifika utmaningar hör att stadsdelsområdet står inför trygghetsutmaningar som bland annat illegala bosättningar och upplevd otrygghet. Stadsdelsområdet hade tidigare avfallsdeponi i Lövsta, dit mängder av stockholmarnas avfall fraktades. Inom stadsdelsområdet finns det förorenad parkmark då material från deponin har använts som fyllnadsmaterial. En utmaning är att marken har konstaterats vara förorenad vilket innebär att marken behöver saneras med stora kostnader som följd. En planerad infrastruktur med en 14 kilometer lång fjärrvärmeledning samt Förbifart Stockholm innebär ökade barriäreffekter, ökad trafik och föroreningar, samt betydande grundvattensänkning. Detta får i sig effekter för mark, fastigheter och träd, såsom sprickbildning, erosion, uttorkning och risk för slukhål.

Sammantaget innebär utmaningarna ett kraftigt ökat behov av driftmedel för skötsel av stadsdelsområdets mark, när mark och utrustning slits hårdare, växtlighet behöver bevattnas eller bytas ut och dylikt. Då anslagna driftmedel har varit oförändrade länge, trots inflation och höjt byggindex, samt underdimensionerade i förhållande till investeringsmedel, får förvaltningen allt svårare att utföra sitt uppdrag i linje med styrdokument och politisk vilja.

Under planperioden är det prioriterat att:

- samverka med exploaterings- och trafikkontoret samt övriga förvaltningar och bolag,
- underhålla och utöka aktivitets- och rekreativsmöjligheter för målgruppen 0 år till 100+,
- prioritera trygghetsåtgärder och att tillgängliggöra platser samt höja vistelsevärdena med bland annat anpassad växtlighet, belysning och nya funktioner,
- utveckla och sköta om blågrön infrastruktur utifrån Agenda 2030.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Omvärldsfaktorer

Antal hushåll i behov av ekonomiskt bistånd minskade under 2023 för att i början av 2024 öka. Andel invånare med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd är fortsatt högt. Med en ökad arbetslöshet försvåras möjligheten för invånare med långvarigt ekonomiskt bistånd att komma ut i egen försörjning. Regeringen har lagt fram ett lagförslag om att ukrainska flyktingar ska kunna folkbokföra sig i Sverige. Om förslaget blir lag kommer folkbokförda flyktingar från Ukraina ha rätt till etableringsersättning och eventuellt kompletterande ekonomiskt bistånd istället för dagersättning.

Utmaningar och interna frågor

Andel invånare med komplexa behov och ekonomiskt bistånd har ökat. En utmaning är att denna grupp kan komma att öka ytterligare under planperioden utifrån ökad arbetslöshet och hårdare konkurrens på arbetsmarknaden.

Under planperioden är det prioriterat att:

- samordna insatser i samarbete med andra aktörer som regionen, Arbetsförmedlingen, jobbtorg och näringslivet,
- tillgängliggöra digitala tjänster för invånare, exempelvis e-tjänst vid ansökan om ekonomiskt bistånd.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Omvärldsfaktorer

Regeringens prognos är att arbetslösheten kommer fortsätta öka för att i början av 2025 landa på 8,5 procent. Utvecklingen drivs till stor del av en snabbt stigande arbetslöshet bland utrikes födda, som redan innan låg på långt högre nivåer än inrikes födda. I slutet av 2023 låg arbetslösheten i stadsdelsområdet en procentenhet högre än i staden i stort.

Utmaningar och interna frågor

Av långtidsarbetslösa bedöms 85 procent ha en svagare ställning på arbetsmarknaden och utmaningarna är särskilt stora för arbetslösa med kort utbildning. Det finns även utmaningar för personer med funktionsnedsättning som har hög konkurrens på arbetsmarknaden. Allt fler bedöms vara i behov av arbetsmarknadsinsatser som offentligt skyddade anställningar, OSA, och Stockholmjobb. Det är av vikt att utveckla arbetssätt för att kunna tillhandahålla tillräckligt med OSA platser och stödja OSA anställda att komma vidare till en annan anställningsform.

Under planperioden är det prioriterat att:

- fler ska närma sig arbetsmarknaden med fokus på arbetssätt som stödjer utbildningsinsatser och subventionerade anställningar,
- fler invånare med funktionsnedsättning ska ges förutsättningar att delta i arbetslivet,
- samverka med arbetsmarknadsförvaltningen gällande Stockholmjobb,
- tillhandahålla tillräckligt med OSA platser och stödja anställda att övergå till andra anställningsformer.

2.9 Övrigt

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Nämndens nettobudget för drift 2024 uppgår till 2 279,8 mnkr. Under planperioden föreslås en ökning om 1,2 procentenheter för 2025 och 0,8 procentenheter 2026. Budget för 2027 är oförändrad från 2026.

Kostnader för varor och tjänster har ökat kraftigt på grund av inflation och ränteökningar och en osäkerhet finns kring hur inflation kommer att påverka framåt. Därtill har lönerevisionen tillsammans med ökad personalförsäkring drivit på kostnader för löner. Kostnader för löner uppgår till 44 procent, lokalkostnader drygt 7 procent, köp av verksamhet 37 procent och övrigt 12 procent avseende It, bidrag, livsmedel med mer av budgeten. Antal tillsvidare

anställda uppgår till drygt 1 700. Om kostnadsökningen sätts till 1 procentenhet innebär detta en ökad kostnad med 75 mnkr för planperioden. Därtill förväntas den kommande chefsstrukturen att innebära ökade kostnader i samband med införandet som är svåra att uppskatta i dagsläget. Även den nya socialtjänstlagen med nya arbetssätt kommer troligtvis innebära att kostnaderna ökar till en början för att sedan minska efter några år.

Anslag (mnkr)	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Kostnader(+)	2 341,9	2 369,1	2 386,5	2 386,5
Drift och underhåll	2 322,4	2 349,6	2 367,0	2 367,0
Avskrivningar	16,1	16,1	16,1	16,1
Internräntor	3,4	3,4	3,4	3,4
Intäkter(-)	-62,1	-62,1	-62,1	-62,1
Stadsdelsnämnd netto	2 279,8	2 307,0	2 324,4	2 324,4
Förändring		27,2	17,4	0,0

Prestationsförändringar

Förvaltningen prognostiserar fram till 2027 ökade kostnader om totalt 14,1 mnkr avseende den del av budget som är prestationsfinansierad.

Den prognosticerade prestationsförändringen inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning beräknas uppgå till en ökning om 37,6 mnkr. Beräkning baseras på schablonförändringar 2019-2023 rensad från pridförändring och med hänsyn tagen till befolkningsförändring. Inom förskola beräknas prestationsförändringarna för 2024 till en minskning om 16,3 mnkr. För kommande planperiod beräknas minskade prestationer om ytterligare 23,5 mnkr på grund av minskat barnantal.

Barn och unga

I dagsläget står förvaltningen inför en ekonomiskt utmanande situation på grund många ärenden som rör barn och unga med komplexa behov. Det ligger ett stort fokus på att motverka kriminalitet och att stötta unga att ta sig ur en kriminell livsstil vilket har resulterat i ökade kostnader i samband med placeringar på SiS och HVB. Det är fortsatt svårt att rekrytera familjehem vilket lett till att förvaltningen har fått placera barn och unga i dyra konsulentstödda familjehem och jourhem. Förvaltningen ser fortsatta ekonomiska utmaningar under planperioden på grund av ett ökat antal barn och unga som aktualiseras med problematik som är både tid- och resurskrävande.

Ekonomiskt bistånd

Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd har minskat under 2023 men det rådande konjunkturläget med ökad arbetslöshet kan innebära att fler personer har behov av ekonomiskt bistånd framöver. Gruppen med långvarigt ekonomiskt bistånd har därtill ökat och med ökad arbetslöshet får denna grupp svårare att komma ut i arbetslivet. Riksnormen för försörjningsstöd har stigit med 8,7 procentenheter jämfört med 1 januari 2023.

Förskola

Schablonersättningen minskar i takt med det minskade barnunderlaget medan kostnaderna för lokaler, drift, avdelningsledning och övergripande kostnader har ökat vilket ställer krav på en effektiv lokalplanering. Minst 80 procent av ersättningen ska gå ut till förskolorna för att täcka drift för löner, livsmedel och övrigt där löneutvecklingen och kostnader för bland annat livsmedel stigit mer än schablonersättningen.

Äldreomsorg

Andel äldre ökar inom stadsdelsområdet och förvaltningen ser att gruppen yngre med demens och komplex problematik ökar. Budgettilldelningen är lägre för yngre äldre än äldre äldre vilket påverkar äldreomsorgens kostnader då den är densamma oavsett ålder. Hemtjänsten har fortsatta svårigheter med att få en ekonomi i balans. Styr- och ersättningssystemet skulle behöva ses över.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Turbundna resor utgör fortsatt en stor del av det fasta anslaget och önskvärt vore att budgettilldelningen skulle ske utanför det fasta anslaget. Turbundna resor utgör många gånger en förutsättning för att den enskilde ska kunna ta sig till daglig verksamhet. Bristen på boendeplatser inom valfrihetssystemet utgör en risk för höga priser vid placeringar utanför valfrihetssystemets reglerade prissättning.

Stadsmiljö

Kostnaderna för drift och betalplan har ökat mer än vad stadsmiljönyckeln gett i budget. Ett större besöksstryck i stadsdelsområdets parker har gett ökade kostnader då fler rapporterar in synpunkter till förvaltningen för åtgärder. Klimatförändringar medför ökade kostnader i parker då klimatanpassningar kommer behöva göras.

Ytterligare utmaning är de miljöföroreningar från den tidigare Lövstatippen som har uppmärksammats på olika platser i stadsdelsområdet. En planerad infrastruktur med en 14 kilometer lång fjärrvärmeledning samt Förbifart Stockholm kommer sannolikt påverka mark och träd vilket kan leda till ökade kostnader under planperioden.

3.2 Investeringar

Investeringar innefattar maskiner och inventarier och investeringsmedel inom stadsmiljö. Därtill har nämnden ansökt och beviljats ytterligare investeringsmedel i samband med verksamhetsplan om 7,7 mnkr för klimatinvesteringar, naturreservat och biologisk mångfald.

Under planperioden söker nämnden investeringsmedel för följande projekt i prioriterad ordning 2025-2027. Projekten har prioriterats i samråd med trafikkontorets stadsmiljögrupp och prioriteringar har gjorts med den lokala parkplanen som underlag. Kompletterande underlag per investeringsprojekt har lämnats i särskild ordning till trafikkontoret.

I budgetförslaget 2025 tillsammans med trafikkontoret föreslås projekt om 0,5 mnkr lägre än vad budgetförslaget i samband med budget 2024 visade. Det beror på omprioriteringar tillsammans med trafikkontoret gällande förslag till projekt inför 2025. Fördelning av projektmedel framgår av bilaga 1.

Projekt (mnkr)	prognos 2024	2025	2026	2027
Parkinvesteringar	7,0	5,0	3	2,5
Reinvestering	2,9	4,5	6,5	7,5
Investeringar med nycklade medel	9,5	9,5	9,5	
Klimatinvesteringar	4,3			
Naturreservat	1,5			
Biologisk mångfald	1,9			
Summa investeringar	27,1	19	19,0	10
Maskiner och inventarier	2,8	2,8	2,8	
Totalt	29,9	21,8	21,8	10

3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)

4 Lokalförsörjningsplan

4.1 Sammanfattning

Förvaltningen strävar efter att effektivisera användningen av förhyrda lokaler genom en samordnad, kostnadseffektiv och ändamålsenlig lokalanvändning. För att förbättra nyttjandegraden och tydliggöra lokalplaneringsprocessen arbetar förvaltningen med att klargöra roller och förbättra planeringsprocesserna. Genom att strukturera och säkerställa en tillräcklig tillgång på lokaler, både på kort såväl lång sikt, kan verksamheterna bedrivas enligt plan.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med uppföljning och översyn av det befintliga lokalbeståndet för att identifiera och adressera både verksamhetsanpassningsbehov och underhållsbehov. Det strategiska tillvägagångssättet möjliggör för förvaltningen att tillsammans med verksamheterna genomföra nödvändiga förändringar i lokalbeståndet för att maximera effektiviteten och användningen av tillgängliga resurser. Genom att arbeta med en långsiktig vision och kontinuerligt utvärdera och anpassa lokalbeståndet efter behoven säkerställer förvaltningen att en ändamålsenlig och hållbar infrastruktur för invånare och verksamheter kan erbjudas.

Enligt Swecos befolkningsprognos kommer antalet innevånare att öka från 76 764 personer år 2024 till 77 051 år 2027. Det är en ökning med 287 invånare. Fram till 2032 har antalet invånare ökat till 79 765. Det innebär att det kommer på sikt behöva byggas fler förskolor och bostäder med särskild service.

Utmaningen är en balans mellan behov och lokaler då antalet barn 1-5 år minskar fram till 2027 för att sedan öka successivt igen. Omkring 2030 kommer antalet barn i ålder 1-5 år och som har behov av förskoleplats vara på samma nivå som idag med hänsyn till beläggningsgraden. Det innebär att förvaltningen under planperioden kan minska lokalytorna för att sedan öka dem igen.

En viktig del i den övergripande lokalplaneringen är att bevaka att tillräckligt med lämpliga verksamhetslokaler byggs i stadsdelsområdet. Förvaltningen har löpande kontakt med stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret och svarar på remisser som avser detaljplaner inom staden och inom stadsdelsområdet.

Förvaltningen följer nybyggnationskonjunkturen extra vaksamt då nybyggnationstakten ständigt förändras. Ekonomisk lågkonjunktur tenderar att minska nybyggnadstakten och högkonjunktur höjer takten. Just nu ser nästan samtliga nybyggnationer ut att skjutas på framtiden.

Det är svårt att på förhand prognostisera ålder, familjekonstellationer samt behov hos de som flyttar in till stadsdelsområdet. Dessa faktorer påverkar behov av förskolor, bostäder med särskild service, vård- och omsorgsboende för äldre och andra verksamheter som till exempel parklekar. Förvaltningen använder sig av det centralt framtagna statistik och planering som *Förskoleframskrivning för åren 2023-2032*.

Vid omförhandling av hyreskontrakt sker en marknadsanpassning av hyrorna och för en del avtal övergår ansvaret för inre underhåll till förvaltningen vilket medför kostnadsökningar. Förvaltningen använder sig av lokalplaneringsfunktionens hyresförhandlare vid både nyteckning av hyresavtal och vid omförhandling av befintliga hyresavtal för att säkerställa att avtal tecknas enligt stadens riktlinjer och att de håller skälig hyresnivå och i övrigt rätt nivå i ingående avtalsvillkor.

4.2 Planeringsförutsättningar

Förvaltningen använder stadens ordinarie befolkningsprognoser för den lokalplanering som är prognosstyrd. Under 2024 kommer roller, ansvar och processer ytterligare förtydligas i det interna arbetet.

Avgränsningar

Lokalförsörjningsplanen hanterar inte bostäder utan endast lokaler. Inom staden tas andra planeringsdokument fram rörande försörjning av bostäder. Dessa är äldreboendeplanen och boendeplan för bostäder med särskild service enligt LSS och SoL. Dessa dokument har en särskild beslutsordning varför de inte ska redovisas i 2024 års lokalförsörjningsplan. Även försöks- och träningslägenheter, HVB-hem med mera är undantagna.

4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Förvaltningens totala hyreskostnad är 95,5 mnkr.

Hyreskostnaderna inom förskolan kommer att minska till följd av avveckling av förskolelokaler under 2025. De nya förskolelokaler som tagits i bruk har högre hyresnivåer vilket bidragit till en ökad kostnad per barn.

Fritidsverksamheten har till fastighetskontoret sagt upp två stängda parklekar och denna hyreskostnad försvinner från och med 2025.

4.4 Samverkan

Förvaltningen samverkar på flera sätt. Internt finns en arbetsgrupp för förskolelokaler där flertalet funktioner från lokalenheten, förskoleavdelningen samt ekonomi deltar på möten som hålls regelbundet en gång per månad. Vidare hålls strategiska lokalavstämningsmöten cirka sex gånger per år med varje avdelningschef och ansvarig controller för att fånga upp behov av lokalförändringar, följa upp pågående projekt, utbyta information om nyheter inom både avdelningens verksamhetsområde och lokalenhetens område.

I projekt samarbetar lokalenheten med ansvarig avdelning, enhetsrepresentanter samt representanter för de fackliga organisationerna. Ofta medverkar projektledare hyresförhandlare, inredningsarkitekt eller tillgänglighetsakkunnig som internkonsult från lokalplaneringsenheten. I projekten deltar även externa parter som fastighetsägarrepresentanter och olika konsulter.

I markanvisningsskeden samverkar stadsmiljöstrategen både med stadsbyggnadskontoret och med exploateringskontoret samt med förvaltningens lokalstrateg.

Micasa fastighetsägaren till majoriteten av förvaltningens lokaler inom äldreomsorgen. Förvaltningen och Micasa har utvecklingsmöten minst två gånger per år.

SISAB är fastighetsägare till förskolornas lokaler. SISAB och förvaltningen har strategiska möten minst fyra gånger per år.

4.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet

4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

Nämnden gav under hösten 2022 förvaltningen i uppdrag att ta fram arbetsformer för samverkan mellan förvaltningen och civilsamhällets aktörer.

Förvaltningen verkar för att stärka demokratin, öka delaktigheten, öka tryggheten samt utveckla välfärden. Genom andrahandsuthyrning av befintliga inhyrda lokaler, primärt avsedda för förvaltningens kärnverksamheter, kan lokaler efter verksamhetstid användas av civilsamhällets aktörer för att skapa mötesplatser för invånare.

Framtagna handläggningsrutiner, arbetsprocesser, ordningsföreskrifter, prissättningar och prioritetsordningar är implementerade och kommer att vidareutvecklas framgent.

4.5.2 Nuläge 31 januari 2024

Förvaltningen har övergripande bra balans i lokalbeståndet. Lokalöversynen beträffande de administrativa lokalerna pågår och kommer att arbetas vidare med under året med syftet att skapa mer ändamålsenliga lokaler.

Förvaltningen har sett ett minskat behov av administrativa lokaler till följd av nya arbetsätt där flertalet medarbetare kan arbeta hemifrån två dagar i veckan. Det finns ett behov av fler mötesrum i olika storlekar, fler besöksrum och öppna lokaler. För övriga verksamheter finns inget behov av förändring i nuläget. En optimering har gjorts de senaste åren där några avtal sagts upp i samband med verksamhets upphörande eller så har verksamheter kunnat

samlokaliseras.

4.5.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)

I nuläget ser förvaltningen ett behov av att följa upp hur arbetet fortskrider med planerade bostadsområden inom stadsdelsområdet för att eventuellt omlokalisera verksamheter beroende på efterfrågan i de kommande bostadsområdena. För förvaltningens administrativa lokaler pågår en översyn för att kunna effektivisera lokalytorna på bästa sätt och göra dem mer ändamålsenliga.

4.5.4 Planering för lokaler år 2033-2045 (andra planeringsperioden)

För närvarande finns inga planer för den andra planeringsperioden. Förvaltningen följer befolkningsutvecklingen noga med stöd av Swecos statistik. Förvaltningen kommer bevaka det påbörjade detaljplanarbetet för Vinsta industriområde för att antalet gruppboende och förskoleplatser ska optimeras. Om och när stadens planer för ett nytt bostadsområde i Hässelby Strand realiserar, där Stockholm Exergys värmeverk finns idag, kommer ett ökat behov finnas av främst förskoleplatser. Förvaltningen följer utvecklingen av detta projekt.

4.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet

4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

Prognosen visar ett förväntat minskat behov på runt 250 platser under perioden 2024–2027 varav de flesta platser bedöms minska i kommunala förskolor. Förvaltningens lokalbestånd ska motsvara verksamhetens volym och en översyn av förskolans alla lokaler pågår där målet är att kunna möta det minskade platsbehovet med omstruktureringar av verksamheten för att ha så få tomma förskoleplatser som möjligt. Under perioden kan viss omflyttning av förskoleverksamheter förekomma för att nå en bättre nyttjandegrad på de nyaste förskolorna. För att möta det förväntade ökade behovet av barnomsorg och utbildning efter 2030 behövs en långsiktig plan för att säkerställa tillräckliga resurser och infrastruktur. Det krävs strategisk planering för att utveckla och anpassa befintliga faciliteter samt identifiera nya lösningar. Förvaltningen kommer fortsatt behöva ha en beredskap, och därmed en viss överkapacitet, för att kunna ta emot barn från enskilt drivna förskolor som eventuellt avvecklas samt för eventuella flyktingbarn från Ukraina.

4.6.2 Nuläge 31 januari 2024

I nuläget är 2 437 barn inskrivna i kommunal förskoleverksamhet och 1 588 barn inskrivna i enskilt drivna förskolor. Kapaciteten i kommunal regi är 2 547 platser och bedömd kapacitet i enskild regi är 1 813 platser. Det innebär att förvaltningen har ett totalt överskott om 110 platser inom stadsdelsområdet i nuläget. Barnantalet minskar till och med 2027 för att sedan sakta gå upp igen. Förvaltningen har även en säsongsvariation på antalet inskrivna barn inom förskolan.

Förvaltningen har en del äldre lokaler som kräver ett stort underhåll och inte är ändamålsenliga för förskoleverksamhet. Några förskoleverksamheter ska avvecklas för att sedan flyttas in i nyproducerade förskolor som även har flera avdelningar. Det finns en osäkerhet kring tillstånden för privata förskolor där det redan i år aviserats om att någon förskola får tillståndet indraget. Förvaltningens egen regi verksamhet kan då få fler barn till de kommunala förskolorna. I dagsläget har förvaltningen endast en förändring inom förskoleverksamheten och det är avveckling av verksamheten i förskolan Grönkulla då denna byggnad ska rivras.

4.6.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)

Enligt Swecos befolkningsprognos kommer antalet barn 1–5 år att minska från 4 412 i början av år 2024 till 4 136 år 2027 för att sedan öka fram till år 2030 då det beräknas vara 4 386 barn i stadsdelsområdet. Det innebär att förvaltningen minskar antalet platser de kommande åren för att på sikt planera för nya lokaler till år 2030. En del lokaler avvecklas och anpassas till nuvarande och framtida barnantal.

Planerade förskolor som beräknas bli klara 2030–2032

Hässelby Villastadsområdet - i det kommande nya bostadsområdet Riddersvik planeras en ny Framtidens förskola att byggas med maximalt 8 avdelningar och plats för 120 barn. Tidigast möjliga byggstart bedöms vara år 2029/2030 med preliminär uppstart av verksamheten 18 månader efter byggstart.

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

Förvaltningen redovisar förändringar per område:

Hässelby Villastad

I det nya bostadsområdet Riddersvik kommer en Framtidens förskola med maximalt 8 avdelningar, 120 barn att uppföras, preliminär byggstart år 2028/2029 med inflyttning 2030.

Hässelby Strand

Hässelby värmeverksområdet i Hässelby Strand kommer eventuellt att bebyggas när värmeverket har flyttat till Lövsta. Beräknad byggstart i området är för närvarande okänd beroende på en utdragen detaljplaneprocess. Antalet planerade lägenheter är cirka 1 500 vilket innebär ett behov av cirka 400 nya förskoleplatser och 22 avdelningar. Förvaltningen har anmält behovet till exploateringskontoret. Beslut om kommunal respektive enskilt driven förskola föreligger ännu inte. Från och med 2027 ökar antalet barn 1-5 år i stadsdelen.

Platsbehoven för de olika projekten har tagits fram med stöd av Swecos befolkningsstatistik och förvaltningens kösituation för respektive område samt genom dialog med exploateringskontoret.

4.6.4 Planering av lokaler för år 2033-2045 (andra planeringsperioden)

Enligt Swecos befolkningsprognos kommer antalet barn 1–5 år att öka till 4 946 år 2045. Av dessa barn beräknas 90 procent vara inskrivna i förskolan antingen i kommunal eller privat

regi. Detta innebär att förvaltningen behöver planera för ett antal förskolor på lång sikt. I nuläget är det svårt att ha en uppfattning om exakt behov av förskoleplatser utöver det underlag som Sweco lämnar i sin befolkningsstatistik.

Under 2020 påbörjades planarbetet för Vinsta industriområde och hur många bostäder som kommer att byggas och generera ett behov av förskoleplatser är svårt att prognostisera idag. Byggstart i Vinsta antas för närvarande bli tidigast 2026, troligtvis blir det några års saneringsarbeten och infrastrukturarbeten innan byggnation kan påbörjas, sannolikt i början av 2030-talet. Det planeras för cirka 4 000–5 000 bostäder i området. Vidare arbetar exploateringskontoret med området där Hässelby värmeverk idag ligger i Hässelby Strand. Om det går att bygga ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta så frigörs en stor yta som kan omvandlas till bostadsområde och då fordras fler förskoleplatser. Dock är projektets genomförbarhet för närvarande kantat av stora och svåra frågor som först måste lösas.

Behovsanalysen kommer att ske på samma sätt som nu, med stöd av Swecos befolkningsstatistik, i dialog med exploateringskontoret samt förvaltningens förskoleverksamhet.

Idag finns ingen kännedom om fördelning mellan kommunal eller enskilt driven/fristående förskoleverksamhet i de kommande exploateringsområdena.

4.7 Övrig information

4.7.1 Särskild redovisning av vissa lokalprojekt

Förvaltningen har inte några projekt att redovisa under denna rubrik.

4.7.2 Fördjupad anvisning för idrottsnämnden

4.7.3 Statusredovisning av avveckling/omstrukturering

4.7.4 Sammanställning över socialnämndens gemensamma ärenden med stadsdelsnämnderna

4.8 Kontaktinformation

5 Övriga redovisningar

Medborgarbudget och medborgarinflytande

Förvaltningen kommer under planperioden fortsätta att utveckla arbetet med medborgarbudget. Under 2024 genomförs en medborgarbudget i enlighet med nämndens framtagna rutin för att pröva ansvar och tillvägagångssätt. Medborgardialoger struktureras i enlighet med nämndens rutin för att det ska bli tydligt för invånare att dialogerna är underlag för utveckling av processer och beslut i olika frågor. Förvaltningen anser att det vore bra om staden tog fram en digital plattform för medborgardialoger. Inkomna medborgarförslag besvaras i enlighet med nämndens rutin för medborgarförslag.

Förvaltningen har ett ansvar att arbeta för att stärka de nationella minoriteternas rättigheter. Flera av minoritetsgrupperna har inte har officiella representanter på förvaltningsnivå vilket är en utmaning.

Under planperioden kommer förvaltningen prioritera att:

- utveckla arbetet med medborgarbudget och medborgardialoger vidare,
- fortsätta med trygghetsvandringar och trygghetsdialoger där bland annat invånare deltar och kan ge förslag på hur tryggheten kan öka,
- säkerställa att varje minoritetsgrupp har möjlighet att vara representerade vid dialoger med invånare,
- olika informationskanaler används för att kunna nå alla invånare.